

Jāņu diena

Deja 8 pāriem
Viļa Ozola horeogrāfija un apraksts
Tautas mūzika

Deja pirmoreiz iestudēta Jelgavas vidējās paaudzes deju kolektīvā „Laipa”, 1996. gadā rādīta Jaunrades deju konkursā Valmierā. Apvienotie deju kolektīvi to 1997. gadā deju Zemgales novada Deju svētkos Dobelē, kā arī 1998. gadā XII Deju svētkos Rīgā.

Deja veidota, izmantojot Zemgales novada Saukas pagastā pierakstītu vasaras saulgriežu līgotni. Dejas izpildījuma manierē un noskaņā jācenšas saglabāt Zemgales novadam raksturīgo savdabību – atturīgu cēlumu, plašā līdzenuma izjūtu. Soļu rakstā mijas tradicionālie latviešu deju soļi – gājiena solis, piesitieni, polka.

Pirmais gājiens

(I/8t. x 3)

*Jāņu diena, svēta diena, līgo,
Aiz visāmi dieniņāmi, līgo,
Jāņu dienu Dieva dēlis, līgo,
Saules meitu sveicināja, līgo,
Jāņu nakti jauni puisi, līgo,
Jaunas meitas dancināja, līgo.*

Dejotāji ar 1. kustību (gājiena soli) iznāk viens aiz otra no skatuves abu malu priekšējām kulisēm (1. zīm.). Labajā malā, sākot ar labo kāju, ved meita, kreisajā, sākot ar kreiso kāju, puisis. Vispirms dejotāji virzās gar abām skatuves malām uz dibenplānu. Tur satikušies, nāk pa pāriem (ar pretējās puses partneri) pa skatuves vidu uz priekšu. Priekšplānā šķiras uz abām pusēm. Vadošajiem dibenplānā satiekoties, visi dejotāji, sadodot rokas, izveido lielo dārziņu.

(II/ 8 t. x 2)

Piedziedājums:

*Līgo, līgo, rallallā,
Līgo, līgo, rallallā, līgo. 2x*

- 1.–4.t. Visi, sadotās rokas vēzējot uz priekšu, ar četriem polkas soļiem, dārziņu sašaurinot, dodas uz centru. Puisi sāk ar kreiso, meitas – ar labo kāju.
- 5.–8.t. Visi, sadotās rokas vēzējot atpakaļ, kā arī ar astoņiem soļiem uz puspēdām nelielā iesēdienā virzoties atmuguriski, atkāpjas uz lielo dārziņu.
- 1.–8.t. Atkārto iepriekšējo 8 t. darbības, tikai tagad ar polku veido divus dārziņus (2. zīm.), pēc tam atkāpjoties – atkal lielo dārziņu.

Otrais gājiens

(I/ 8 t. x 2)

*Jānīts sēde kalniņāi
Zāju nasta mugurāi,
Mauksim, meitas, balti kājas,
Iesim Jāni kairināti.*

- 1.–4.t. Dejotāji pa pāriem slēgtā satvērienā ar priekšā sadotām rokām ar 1. kustību (8 soļiem) izpilda apgriezieni uz vietas pretēji DCV.
- 5.–6.t. Dejotāji ar četriem soļiem, ik pa diviem pāriem sadodot rokas, skatuves stūros veido 4 dārziņus (3. zīm.).
- 7.–8.t. Dejotāji, atkāpjoties ar četriem soļiem uz puspēdām nelielā iesēdienā, atkal veido lielo dārziņu.
- 1.–2.t. Dejotāji ar četriem soļiem veido dārziņus, kā parādīts 4. zīmējumā.
- 3.–4.t. Atkāpjas uz lielo dārziņu.
- 5.–8.t. Pāri ar 1. kustību griežas uz vietas pretēji DCV. Beigās nostājas pa pāriem slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām. Puiši apļa iekšpusē ar muguru pret centru.

(II/ 8 t. x 2)

Piedziedājums.

- 1.–4.t. Dejotāji dejo polku pa pāriem griezienā pa labi DCV. Pirmo polkas soli liek ar akcentu.
- 5.–6.t. Dejotāji pa pāriem vaļējā aptvērienā (puiša labā roka ap meitas vidukli, meitas kreisā roka uz puiša labā pleca) – ar četriem gājiena soļiem turpina virzīties uz priekšu DCV.
- 7.–8.t. Pāri ar 4 gājiena soļiem izpilda pilnu apgriezieni pa kreisi DCV.
- 1.–8.t. Visi, turpinot virzīties DCV, vēlreiz izpilda iepriekšējo 8 t. darbības (pavisam apdejo veselu apli). Gājiena beigās puiši nostājas ar skatu, meitas – ar muguru DCV.

Trešais gājiens

(I/ 8 t. x 2)

*Veda mani zālītēsī,
Es zālīšu nepazinu;
Viens kociņis, trīs zariņi
Deviņiemī ziediņiemī.*

- 1.–2.t. Puiši ar 2. kustību dodas diagonāli uz centru DCV. Meitas, sākot ar kreiso kāju, ar skatu pret DCV, no centra uz āru. Vienlaicīgi pretimnākošie sadod plaši atvērtas paceltas labās rokas satvērienā ar pirkstiem uz augšu (5. zīm.).
- 3.–4.t. Puiši, turpinot 2. kustību, sākot ar labo kāju, dodas uz āru, meitas – uz centru. Sadod plaši atvērtas kreisās rokas.

5.–8.t. un

- 1.–8.t. Turpina viju, kamēr satiekas ar savu partneri.
(II/ 8 t. x 2)

Piedziedājums.

- 1.–4.t. Dejotāji izpilda polku pa pāriem griezienā pa labi DCV, kā iepriekšējā gājienā.
5.–6.t. Dejotāji pa pāriem valējā aptvērienā ar četriem gājiena soļiem turpina virzīties uz priekšu DCV.
7.–8.t. Pāri, aptvērienu nemainot, apgriežas pa kreisi.
1.–8.t. Turpinot iepriekšējās 8 t. darbības, dejotāji skatuves malās veido līnijas. 15.–16.t. izpilda tikai ceturdaļpagriezīenu pa kreisi, nostājoties ar skatu pret skatuves vidu. Visi sadodas rokās, kā parādīts 6. zīmējumā.

Ceturtais gājiens

(I/ 8 t. x 2)

*Jāņu nakti nezināju,
Kura meita, kura sieva –
Vai bij' meita, vai bij' sieva,
Galvā zīļu vainadziņis.*

- 1.–2.t. Līnijas, sadotās rokas vēzējot uz priekšu, ar četriem soļiem dodas uz skatuves vidu (6. zīm.).
3.–4.t. Līnijas, rokas vēzējot atpakaļ, ar četriem soļiem uz puspēdām nelielā iesēdienā atkāpjas uz malām.
5.–8.t. Līnijas ar 8 soļiem dodas uz skatuves vidu, kur, satiekoties ar pretīmnākošiem, visi pagriežas ar skatu pret skatītājiem.
1.–4.t. Blakusesošie dejotāji sadod rokas pa pāriem, visi ar četriem soļiem vispirms dodas uz priekšplānu, pēc tam ar 4 soļiem atmuguriski uz dibenplānu (7. zīm.).
5.–8.t. Līnijas dodas uz skatuves malām (8. zīm.) un 8. t. beigās nostājas, kā parādīts 9. zīmējumā.

(II/ 8 t. x 2)

Piedziedājums.

- 1.–4.t. Dejotāji slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām pa pāriem ar polkas soli griezienā pa labi dejo uz skatuves pretējo malu (9. zīm.). Pretējo malu puīši 3. t. dejo ar mugurām viens otram garām.
5.–6.t. Turpinot virzīties uz pretējo malu, dejotāji pa pāriem valējā aptvērienā iet četrus gājiena soļus.
7.–8.t. Pāri, aptvērienu nemainot, nonākuši pretējā malā, ar četriem soļiem izpilda puspagriezīenu pa kreisi.
1.–4.t. Dejotāji pa pāriem ar 4 polkas soļiem griezienā pa labi dodas atpakaļ uz savu iepriekšējo skatuves pusi.
5.–8.t. Dejotāji, izdejojuši pa pāriem skatuves vidū, apmainoties viens

otram garām, ar astoņiem gājienu soļiem vispirms pagriežas ar skatu pret skatītājiem un iziet 4 līnijās (10. zīm.). Gājienu beigās visi līnijās sadod rokas plecu augstumā (11. zīm.).

Piektais gājiens

(I/ 8 t. x 2)

*Nemūžami nedabūju,
Kas pazuda Jāņu nakti,
Pazūd manis meitas gods,
Pazūd ziļu vainadziņis.*

- 1.–2.t. Meitas ar 2. kustību, sākot ar labo kāju, līnijās sadotās rokās dodas pa labi. Puiši, sākot ar kreiso kāju – uz pretējo pusi (11. zīm.).
- 3.–4.t. Puiši virzās pa labi. Meitas, virzoties uz pretējo pusi, 4. t. pagriežas pa kreisi ar skatu pret puišiem.
- 5.–8.t. Pāri, sadodot rokas slēgtajā satvērienā, ar astoņiem soļiem apgriežas uz vietas pretēji DCV. 8. t. beigās meitas, atlaižot ar puisi sadotās rokas, pagriežas pa labi ar skatu pret skatītājiem un atkal sadod rokas līnijās.
- 1.–8.t. Atkārto vēlreiz iepriekšējās 8 t. aprakstītās darbības. 8. t. beigās dejojotāji, sadodot rokas, izveido 2 līnijas (12. zīm.).

(II/ 8 t. x 4)

Piedziedājums (4 reizes).

- 1.–4.t. Līnijas, sadotās rokas vēzējot uz priekšu, ar četriem polkas soļiem strauji virzās uz priekšplānu.
- 5.–8.t. Līnijas, sadotās rokas vēzējot uz leju, ar astoņiem plašiem soļiem uz puspēdām, nelielā iesēdienā atkāpjas uz dibenplānu.
- 1.–4.t. Līnijas ar polku vēlreiz dodas uz priekšplānu.
- 5.–8.t. Dejojotāji pa pāriem vaļējā satvērienā ar astoņiem gājienu soļiem virzoties, kā parādīts 13. zīmējumā, iziet pusaplī. 16. t. puisis izved meitu sev priekšā (14. zīm.).
- 1.–4.t. Pāri labo elkoņu satvērienā apgriežas ar polku uz vietas 2 reizes.
- 5.–8.t. Labo elkoņu satvērienā pāri turpina griezienu uz vietas nelielā iesēdienā, ar astoņiem soļiem apgriežoties pusotras reizes. 16. t. rokas ieliek sānos, partneri atrodas pretējās pusēs.
- 1.–4.t. Pāri griežas ar polku uz vietas kreiso elkoņu satvērienā.
- 5.–8.t. Turpina griezienu nelielā iesēdienā ar astoņiem soļiem. Gājienu beigās visi nostājas pusaplī, rokas sadotas (15. zīm.).

Aizgājiens

(I/ 8 t. x 3)

Jāņu diena svēta diena

Aiz visāmi dienīņāmi.

Līgo saule, līgo bite,

Līgo visa pasaulīte.

Tā līgoja Jāņu bērni

Pa maliņu maliņāmi.

- 1.–4.t. Dejojāji stāv nekustīgi pusaplī sadotās rokās.
- 5.–8.t. Pusloka vidējie divi pāri sadotās rokās ar 1. kustību (gājiena soli) nāk uz priekšplānu (15. zīm.). Pārējie pāri no abām skatuves pusēm vispirms dodas uz dibenplānu.
- 1.–8.t. x 2 Priekšplānā iznākušie pāri šķiras uz abām skatuves malām. Pārējie dejojāji ik pa divi pāriem līnijās arī vispirms aiziet uz priekšplānu, pēc tam – šķiroties pa pāriem uz abām pusēm skatuves priekšējās kulisēs (16. zīm.).

Kustību apraksts

1. kustība. Gājiena solis

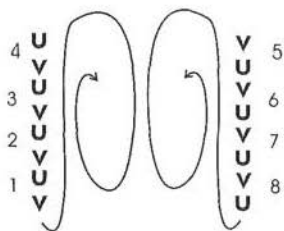
Katrā taktī izpilda 2 gājiena soļus. Meita sāk ar labo kāju, puisis – ar kreiso. Soli liek elastīgi uz visas pēdas. Ceļi atbrīvoti, augums katrā solī tiecas uz augšu (nevis “grīdā”).

2. kustība

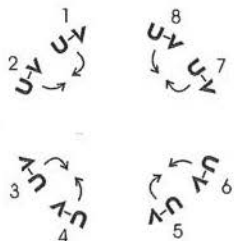
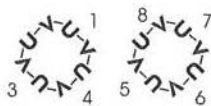
Kustību izpilda sāniski pa kreisi vai pa labi.

- 1.t. “Viens” – plašs solis ar kreiso kāju pa kreisi.
“divi” – solis ar labo kāju pa kreisi, krustojot priekšā kreiso kāju.
- 2.t. Trīs mazi soliņi, sākot ar kreiso kāju, virzienā pa kreisi.
Kustību turpina, sākot ar pretējo kāju pa labi.
Dejas V gājienā šo kustību meitas vispirms sāk ar labo kāju un virzās pa labi.

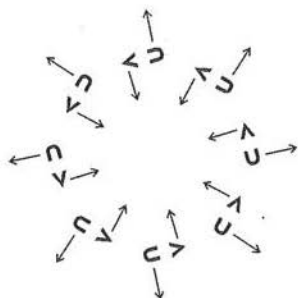
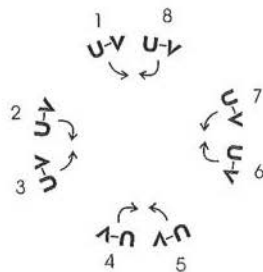
Jāņu diena

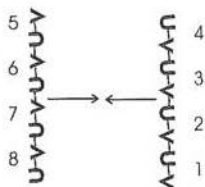
1. 2.

3. 4.

5. 6.

Jāņu diena

V-U
 U-V
 V-U
 U-V
 V-U
 U-V
 V-U
 U-V

↕

7. 8.

← N-N-N-N-N-N-N-N →
 V-U-V-U-V-U-V-U

5 4
 6 3
 7 2
 8 1

9 10.

UV 5 4UV
 UV 6 3UV
 UV 7 2UV
 UV 8 1UV

V-V-V-V →
 5 6 3 4
 ← U-U-U-U
 V-V-V-V →
 7 8 1 2
 ← U-U-U-U

11. 12.

5 6 3 4
 U-V-U-V-U-V-U-V
 7 8 1 2
 U-V-U-V-U-V-U-V

Jāņu diena

Tautas mūzika

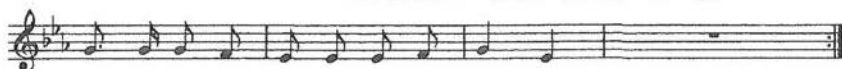
Ievads

I

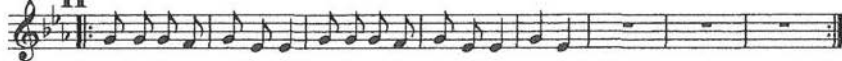

Jā - ņu die - na svē - ta die - na, lī - go,
Jā - ņu die - nu Die - va dē - lis, lī - go,
Jā - ņu nak - ti jau - ni pui - ūi, lī - go,

Aiz - vi - sā - mi die - ni - ņā - mi, lī - go.
Sau - les mei - tu svei - ci - nā - ja, lī - go.
Jau - nas mei - tas dan - ci - nā - ja, lī - go.

II

Lī - go, lī - go, ral - lal - lā, lī - go, lī - go, ral - lal - lā, lī - go.

Piezīme: Dejas pirmajā gājienā un aizgājienā mūzikas 1. daļu spēlē kopā 24 taktis,
pārējos gājiēnos 16 taktis.

Piektajā gājienā mūzikas 2. daļu spēlē 4 reizes - kopā 32 taktis.